

Н. В. Троцюк,
кандидат юридичних наук

МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Статтю присвячено дослідженню загальних засад запровадження медіації як альтернативного способу вирішення спорів щодо об'єктів права інтелектуальної власності в Україні. Визначено поняття, мету, ознаки та види медіації. Проаналізовано сучасний стан правового регулювання медіації в Україні та процедури медіації в національному законодавстві держав-членів ЄС.

Ключові слова: інтелектуальна власність, медіація, спір, медіатор, Інтернет.

Н. В. Троцюк

Медиация как альтернативный способ разрешения споров в сфере интеллектуальной собственности

Статья посвящена исследованию общих принципов внедрения медиации как альтернативного способа разрешения споров относительно объектов права интеллектуальной собственности в Украине. Определено понятие, цели, признаки и виды медиации. Проанализировано современное состояние правового регулирования медиации в Украине и процедуры медиации в национальном законодательстве государств-членов ЕС.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, медиация, спор, медиатор, Интернет.

N. Trotsyuk

Mediation as an alternative method of solving disputes in intellectual property

The article is dedicated to research of general principles of mediation as an alternative method of solving disputes regarding intellectual property rights in Ukraine. Defined the concept, purpose, characteristics and types of mediation. Analyzed the modern state of the legal regulation of mediation in Ukraine and mediation procedures in national law of the member states of the European Union.

Key words: intellectual property, mediation, dispute, mediator, Internet.

Постановка проблеми та її актуальність.

Однією із умов інтеграції України в Європейський Союз є вдосконалення правового регулювання інтелектуальної власності у відповідності до міжнародно-правових норм. Розвиток цифрових технологій та надання послуг через мережу Інтернет сприяють доступності об'єктів авторського права через відповідні засоби комунікацій, а це, в свою чергу, призводить до порушення авторських прав. Відповідно, глобалізація інтелектуальної власності потребує вдосконалення правового регулювання захисту авторських прав шляхом вдосконалення механізмів захисту, розширення суб'єктного складу тощо.

У цьому напрямі вже ратифіковано Угоду про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, затверджено Концепцію розвитку національної системи правової охорони інтелектуальної власності, прийнято Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», схвалено Стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні, розроблено законопроекти, які стосуються правової охорони окремих об'єктів інтелектуальної власності.

Так, відносини, що пов'язані із захистом авторських прав у мережі Інтернет, регулюються «Хартією глобального інформаційного суспіль-

ства», Декларацією Комітету міністрів Ради Європи «Про права людини і верховенство закону в інформаційному суспільстві», Будапештської конвенцією «Про кіберзлочинність», Декларацією «Принципів побудови інформаційного суспільства» тощо. Вище зазначені міжнародні документи покликані забезпечити дотримання прав людини в епоху Інтернету і високих технологій, вони визначають правові рамки діяльності держав в нових умовах і готують підвалини для оновлення європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в умовах становлення нової групи прав людини, пов'язаної з цифровими технологіями.

Положення цих міжнародних документів допомагають виробити збалансований підхід до розв'язання проблеми співвідношення права інтелектуальної власності та інформаційних потреб особи і суспільства в цілому.

Проте, стрімкий розвиток інформаційного суспільства поставив перед юридичною наукою ряд викликів, які стосуються, насамперед, захисту прав патентовласників від патентного тролінгу, захисту авторських прав у мережі Інтернет, питання належного функціонування організацій колективного управління майновими правами авторів, застосування альтернативних процедур при вирішенні спорів щодо об'єктів права інтелектуальної власності тощо.

Окремої уваги заслуговує питання альтернативного вирішення спорів щодо об'єктів інтелектуальної власності в рамках застосування медіації. Альтернативне вирішення спорів є узагальненим терміном, що використовується для визначення набору підходів і методів, спрямованих на вирішення спорів неконфліктним шляхом, починаючи від переговорів між двома сторонами, багатосторонніх переговорів, медіації, формування консенсусу та арбітраж. У даному дослідженні спробуємо проаналізувати процедуру медіації як альтернативний спосіб вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності.

Аналіз досліджень і публікацій. Актуальність запровадження медіації при вирішенні спорів у сфері інтелектуальної власності в Україні, особливості застосування даного альтернативного способу вирішення спорів у зарубіжних країнах досліджували у наукових працях такі

вчені та дослідники як: І. Василенко, М. Я. Поліщук, Г. О. Ульянова, Л. І. Бутова, Н. Потоцький, Ю. В. Розман, Г. Єрмоєнко, Н. Л. Бондаренко-Зелінська, Д. В. Смерницький, К. Шкляревська та інші.

Метою даної статті є аналіз особливостей застосування медіації щодо спорів, пов'язаних із об'єктами інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу. Перспективи України щодо інтегрування у світову спільноту та, зокрема, в ЄС зумовлює потребу приведення її законодавства до міжнародних стандартів захисту прав інтелектуальної власності. Насамперед йдеться про виконання Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», у якому КМ України приписано: 1) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; 2) відповідно до своєї компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом; 3) забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їхніх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом; 4) у проектах законів про Державний бюджет України на відповідний рік передбачати кошти на фінансування Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та вдосконалити законодавство про захист авторського права в мережі Інтернет.

Відповідно, одним із напрямків реформування системи охорони і захисту інтелектуальної власності є застосування механізмів медіації в сфері інтелектуальної власності. Слід зазначити, що 1 листопада 2016 року було прийнято у першому читанні за основу законопроект «Про медіацію», який визначає правові основи надання послуг медіації на професійних засадах та має на меті запровадження інституту медіації в суспільстві, поширення практики мирного вирішення спорів позасудовими методами та забезпечення збалансованих взаємовідносин між інститутом медіації та судовою системою. Згідно ст. 3 законопроекту, медіація може застосовуватися у будь-яких конфліктах (спорах), у тому числі цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних, а також в криміна-

льних провадженнях та справах щодо адміністративних правопорушень.

Варто зазначити, що у Норвегії спеціальний закон про процедуру медіації був прийнятий ще у 1991 році, у Швеції – в 2002 році, Російській Федерації – 2010 році, в Білоруській Республіці закон вступив в силу лише з 24 січня 2014 року [1, с. 90]. Можна зробити висновок, що світовій практиці відомий інститут медіації.

Що включає в себе поняття «медіація»? Хто застосовує у своїй практиці «медіацію»? Чи є дана процедура ефективною для позасудового врегулювання спорів в Україні? Ці та багато інших питань будуть вирішені, насамперед, за допомогою спеціального закону, що регулюватиме проведення медіації. За допомогою прийняття Закону України «Про медіацію» відбудеться підвищення ефективності роботи судових органів внаслідок їх істотного розвантаження, зменшаться витрати, що супроводжують судовий процес, будуть удосконалені правові механізми забезпечення прав особи на захист своїх прав і законних інтересів та приведене чинне законодавство України у відповідність до міжнародних норм.

На сьогодні явище медіації привертає до себе увагу не лише науковців, але й юристів-практиків з усього світу. Так, на початку дев'яностих років книга Христофа Бесемера «Медіація. Посередництво в конфліктах» відкрила медіацію як соціальне явище всій німецькомовній Європі. Христоф Бесемер визначає медіацію як технологію вирішення конфлікту за участю нейтральної третьої сторони [2, с. 14].

Термін «медіація» походить від грецького терміну «*medos*» (нейтральний, незалежний від сторони), а також від латинських термінів «*mediatio*» (посередництво) та «*mediare*» (бути посередником у спорі) [3, с. 13-14]. У сучасній літературі термін медіація визначається як процедура, метод, форма, процес, засіб вирішення конфлікту.

Неюридичний зміст даного поняття також розкривається у Великому тлумачному словнику української мови, де медіація означає міжнародне посередництво, мирний спосіб розв'язання міжнародних конфліктів за допомогою держави, яка не бере участі у конфлікті [4].

Зазначена обставина політомії терміну обумовлює той факт, що у юридичній літературі використовуються різні дефініції медіації.

Так, на думку Ю. Д. Притики, медіація являє собою переговори між двома конфліктуючими сторонами за участю посередника, що має необхідні навички, досвід, освіту для того, щоб допомогти сторонам дійти згоди у врегулюванні їхнього спору [5, с. 136].

В Україні поняття медіації закріплено у Наказі Адміністрації державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України «Про затвердження Положення про надання безоплатної первинної правової допомоги в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України» від 04.05.2016 № 320, відповідно до якого медіація – діяльність професійних посередників, які спрямовують учасників юридичного спору до компромісу і врегулювання спору самостійно самими учасниками [6]. Проект Закону України «Про медіацію» дає наступне визначення медіації, зокрема, медіація – альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в рамках структурованого процесу за участі медіатора досягти згоди для вирішення їх спору [7]. Проте, слід зазначити, що правове регулювання процедури проведення медіації відсутнє.

На думку С. О. Кравцова, медіація має певні переваги порівняно з розглядом справи в суді. По-перше, медіація забезпечує швидкість розгляду спору порівняно з розглядом справ судами, які в сучасних умовах є перенавантаженими. По-друге, відсутність чітких процесуальних рамок сприяє більш вільній атмосфері та готовності до співпраці сторін конфлікту. По-третє, прийняття рішення самими сторонами конфлікту сприяє усвідомленню того факту, що це їх спільне рішення, якого вони досягли шляхом консенсусу, та стимулює їх у подальшому до добровільного виконання медіаційної угоди. По-четверте, якщо під час винесення судового рішення задоволеною залишається зазвичай лише одна сторона, на користь якої воно ухвалене, то під час підписання медіаційної угоди задоволеними залишаються обидві сторони, які приймають спільне рішення щодо свого спору

на добровільних засадах. По-п'яте, якщо судовий розгляд має ретроспективний характер і спрямований на те, щоб дати правову оцінку та ухвалити певне рішення щодо праводносин, які мали місце в минулому, то процес медіації спрямований на перспективу, тобто під час нього відбувається налагодження комунікації між сторонами, що сприяє їх плідній співпраці в майбутньому [8, с. 1312-1313].

А. К. Шереметьєва, Н. А. Нижанковська відрізняють медіацію від інших альтернативних способів вирішення спорів за допомогою наступних ознак: 1) на відміну від судового розгляду, вступ обох сторін спору в процес медіації є добровільним, а медіатор є вільно обраним сторонами (в цьому відношенні медіація схожа з третейським судом); 2) у процесі медіації присутні тільки конфліктуючі сторони, їх представники, і медіатор, на відміну від судового розгляду, де можуть бути присутні навіть і інші особи; 3) простий і зрозумілий процес вирішення спору, яким керують самі сторони. В судовому засіданні сторони не беруть участі в ухваленні рішення – це є функцією судді. У медіації ж сторони самі виробляють і приймають рішення. Медіатор ніяких рішень із приводу спірного питання не приймає і не дає жодних рекомендацій; 4) у суді сторони зобов'язані підкоритися судовому рішення, навіть якщо сторона/сторони цим рішенням незадоволені. Медіація ж – це процес, у якому нічого не вирішується без згоди сторін спору. В ході нього всі рішення приймаються тільки за згодою сторін, і обидві сторони добровільно беруть на себе обов'язки виконувати прийняті ними спільно рішення; 5) у завдання суду входить визначити, хто зі сторін правий, а хто винен. Медіація ж спочатку націлена на інше – сторони за допомогою посередника обговорюють різні варіанти вирішення конфлікту і спільно вибирають із них той, який обидві сторони визнають найкращим; 6) ризик медіації мінімальний, оскільки кожна сторона в будь-який момент може відмовитися від продовження процесу переговорів. Медіація проходить конфіденційно. Все залишається між сторонами і медіатором [9, с. 1165].

На думку С. Ф. Демченко, головні відмінності між традиційним судовим розглядом і медіа-

цією полягають у тому, що суддя вислуховує сторони і, ґрунтуючись на відповідних статтях закону, виносить рішення. Тоді як завдання медіатора набагато складніше: він має допомогти конфліктуючим сторонам самим знайти рішення спірного питання. Тож медіатор повинен мати ще й інші конкретні знання. Знати, як організувати процес розв'язання конфлікту так, щоб його сторони були залучені в процес абсолютно добровільного творчого пошуку такого рішення їх спору, яке задовольняло б обидві сторони і відкривало нові можливості їх подальшої взаємодії [10, с. 48].

У Європейському союзі (далі – ЄС) медіація розглядається як добровільне волевиявлення сторін залучити незалежну сторону з метою самостійного вирішення виниклого спору, під час якого медіатор зберігає власну неупередженість і конфіденційність інформації.

У державах ЄС медіація, як спосіб вирішення спору (конфлікту), що виник у результаті будь-яких праводносин (сімейні, трудові, економічні, громадянські і т.д.), застосовується набагато частіше у порівнянні з іншими позасудовими альтернативними способами врегулювання спорів, наприклад, такими, як переговори, примирення сторін, міні-процес, досудова нарада або спрощений суд присяжних.

При розгляді співвідношення судового процесу та медіації виділяють три види медіації:

- приватна – повністю незалежна від судового розгляду і застосовується без подальшого судового процесу;

- супутня судовому розгляду – ініціюється самим судом, але протікає без подальшої судової участі у вирішенні конфлікту;

- судове посередництво – проводиться під час судового розгляду і включає консультації та допомогу юрисконсультів і адвокатів, проте виключає участь судді, наділеного правовими судовими повноваженнями [11].

Дана класифікація медіації відповідає її застосуванню у конфліктах та у спорах, проте слід відзначити й інші види медіації.

Наприклад, британський дослідник Девід Річбелл розділяє медіацію на «медіацію спору» і «медіацію угоди». Медіація спору застосовується саме коли спір (конфлікт) вже виник.

Медіація угоди застосовується, коли спору (конфлікту) не існує, з метою уникнення його виникнення в майбутньому. Медіатор допомагає сторонам провести переговори таким чином, щоб укласти максимально вигідну для всіх угоду. Медіатор не зацікавлений в результаті операції і виконує здебільшого функцію сприяння сторонам, при цьому виявляючи і згладжуючи відмінності їх переговорного стилю, нагадуючи про наявність важливих для кожної зі сторін аспектів угоди, створюючи і підтримуючи атмосферу довіри. Під час такої медіації народжуються нові відносини, скріплені позитивними емоціями від домовленості і детальним опрацюванням інтересів, які можуть бути реалізовані тільки в медіації [11].

Французький медіатор Жан-Франсуа Сікс виділяє наступні чотири види медіації:

- творча медіація – створює нові відносини і робить їх взаємовигідними;

- оновлююча медіація – покращує вже існуючі відносини, які з тих чи інших причин були охолоджені або перервані;

- превентивна медіація – попереджає вже конфлікт, який розпочинається, поки у його потенційних учасників ще є конструктивні відносини;

- лікувальна медіація – вирішує конфлікт.

Зазначені приклади дають підстави стверджувати, що в державах ЄС медіація розглядається не тільки як спосіб альтернативного вирішення спорів, де вже виник конфлікт, але і як спосіб, який використовується для запобігання виникнення спору (конфлікту) в майбутньому, що, безумовно, розширює межі застосування медіації. Однак зараз наукову розробленість і законодавче закріплення отримала «медіація спору», як називає її Девід Річбелл, або «лікувальна медіація», як визначає її Жан-Франсуа Сікс. Що ж стосується можливості застосування медіації не тільки в конфліктах, а й взагалі у відносинах, які потребують оновлення, поліпшення, відкритті нових перспектив, то це – майбутнє медіації, але це майбутнє починається вже сьогодні.

Необхідно відзначити, що процесуальна гнучкість процедури медіації дозволяє застосовувати посередництво в різних ситуаціях. Од-

нак, саме тому чітке регулювання методів медіації в світі відсутнє. Законодавства практично всіх держав ЄС свідомо відмовилися від спроби регулювання методів як таких. Самі сторони спору, а також посередники (медіатори) мають право вибору найбільш підходящих способів для вирішення спірних ситуацій в кожному конкретному випадку, створюючи прецеденти. Більш того, в залежності від сфери застосування (сімейна суперечка, конфлікт міжнародних компаній і т.д.) можуть застосовуватися різні інструменти (методи) примирення [11].

Вивчення європейського досвіду вирішення правових спорів альтернативними методами, аналіз впровадження процедури медіації в національному законодавстві держав-членів ЄС дає змогу виокремити деякі їх головні підходи до регулювання процедури медіації: 1) значний рівень урегульованості процедури медіації. Наприклад, в Австрії з метою сприяння процедури медіації з боку держави, забезпечення правової визначеності, потреби розрізнення медіації від професійних юридичних послуг, захисту прав споживачів законодавство містить детальні правові норми щодо реєстру медіаторів, самоврядної організації медіаторів, прав та обов'язків зареєстрованих медіаторів, призупинення перебігу строку позовної давності, професійної підготовки медіаторів; 2) низький рівень урегульованості процедури медіації. В Об'єднаному Королівстві Великої Британії та Нідерландах, зокрема, з метою заохочення креативності та гнучкості, розвитку медіації цивільно-процесуальні норми регулюють тільки оплату послуг медіатора. А саму процедуру медіації, підготовку медіаторів тощо здійснюють організації медіаторів; 3) поміркована урегульованість процедури медіації (Німеччина) [12, с. 92-100].

Що ж стосується медіації в інших країнах, то, наприклад, Арбітражно-процесуальний кодекс Білорусії містить низку норм, які регулюють посередництво; в законодавстві Югославії передбачено право судді вносити сторонам пропозиції спробувати вирішити конфлікт за допомогою медіації і лише після цього, якщо залишиться необхідність, розглядати спір за традиційною процедурою. Судова практика США

орієнтована на те, щоб більшість спорів вирішувалися добровільно до суду, а суддя може перевести судові слухання та поради сторонам попрацювати з медіатором. Без медіаторів у галузі економіки, політики, бізнесу в цій країні не відбувається жодний важливий процес перемовин, видаються журнали, які висвітлюють проблеми медіації, зокрема «Щоквартальний журнал з медіації». Існує національний інститут вирішення спорів, який займається розробкою нових методів медіації, діють приватні та державні служби медіації. Великий вплив має Американська арбітражна асоціація (American Arbitration Association), яка затвердила свої Правила третейського розгляду (арбітражу) та медіації, що використовуються також при розгляді внутрішніх спорів. Донедавна в Австралії не існувало національної системи акредитації для організацій з альтернативного врегулювання спорів, але після Національної конференції з медіації у травні 2006 р. розпочалося формування національної системи стандартів акредитації у галузі медіації [13].

Слід відзначити, що сьогодні можна також застосовувати процедуру медіації в окремих категоріях спорів з інтелектуальної власності. Так, відповідно до процедур міжнародної некомерційної організації (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) (далі – ICANN) є можливість застосування медіації з вирішення доменних спорів (далі – процедура UDRP), що вважається найбільш ефективним позасудовим механізмом вирішення спорів цієї категорії. Застосування цієї процедури можливе в будь-якому акредитованому арбітражному органі, однак найбільш популярним залишається Центр арбітражу й медіації ВОІВ. Основними процедурами, доступними для сторін, які звертаються до даного Центру є:

- медіація (процедура, за якої незалежний посередник – медіатор – сприяє вирішенню спорів між сторонами);

- арбітраж (процедура, яка передбачає передачу спору на розгляд одного чи декількох арбітрів, які приймають рішення, яке є обов'язковим до виконання для сторін);

- пришвидшена процедура арбітражу (процедура вирішення спору відбувається значно

швидше та є більш заощадливою з точки зору залучених коштів);

- вирішення спору експертом одноосібно (процедура полягає у передачі спору на вирішення експерту, однак, без заслуховування позицій сторін) [14, с. 359].

Але варто зазначити, що подібні процедури застосовуються добровільно, оскільки вони можливі лише за взаємної згоди обох сторін, які не зобов'язані будь-що дійти згоди і можуть відмовитись від неї, а медіатор не має повноважень сам ухвалювати рішення без їх згоди.

Щодо строків, у межах яких передбачено вирішення спору, то вони максимально скорочені, знову ж таки, з метою забезпечення якнайшвидшого ефективного вирішення спору. Дані строки зазначені у «Правилах ВОІВ щодо медіації й прискорених процедур в арбітражі для кіно й медіа» та становлять 3 місяці та 23 дні.

Слід окремо відзначити, що діяльність Центру арбітражу й медіації ВОІВ стає все більш професійною, і по відношенню врегулювання спорів, пов'язаних із складними об'єктами права інтелектуальної власності. Так, починаючи з 2009 року, спори, що стосуються кінематографічних творів, розглядаються із застосуванням спеціально створених правил вирішення спорів, які враховують особливості галузі.

Розглянемо більш детально, які ж спори в Україні можна вирішити за допомогою медіації.

Так, на думку Г. О. Ульянової, спори у сфері інтелектуальної власності, вирішення яких можливе за допомогою процедури медіації, можна поділити на декілька категорій, а саме: 1) спори, які виникають між суб'єктами права інтелектуальної власності й користувачами у зв'язку з невиконанням чи неналежним виконанням договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. В даному випадку застосування медіації можливе ще на стадії укладення договорів, за умови, коли сторони не можуть дійти згоди щодо істотних та додаткових умов договору; 2) спори, які виникають щодо надання правовласником дозволу третім особам на використання об'єктів інтелектуальної власності, також у примусовому порядку за рішенням суду тощо; 3) при

вирішенні конфліктних ситуацій, які виникають у зв'язку з використанням об'єктів інтелектуальної власності без згоди правовласника. Також, залежно від категорії об'єктів права інтелектуальної власності, права на які порушені, медіація застосовується при: 1) порушенні авторських і суміжних прав; 2) порушенні прав промислової власності; 3) порушенні прав на засоби індивідуалізації [15, с. 67].

І. Василенко вказує, що за допомогою медіації можна вирішувати спори у сфері інтелектуальної власності щодо: 1) ліцензування та передачі прав інтелектуальної власності; 2) порушень прав інтелектуальної власності; 3) права власності на винахід; 4) авторства на винахід, якщо третя сторона зробила суттєвий внесок та ін. [16].

Сама ж процедура медіації щодо розгляду спорів у сфері інтелектуальної власності включає наступні етапи:

1. Укладення договору про проведення медіації.

2. Виклад претензій сторін та можливих шляхів вирішення спору.

3. Пошук причин спору.

4. Розробка методів досягнення консенсусу.

5. Підписання сторонами угоди за результатами медіації.

Є й інші пропозиції щодо структурування медіації. Так, В. Б. Череватюк процедуру медіації поділяє на такі етапи:

1) попередню стадію, яка складається з підготовчого етапу, про який говорилось вище, та етапу індивідуальних зустрічей (на цьому етапі медіатор вивчає позиції учасників конфлікту і забезпечує їх взаємне спілкування);

2) відкриваючу стадію – на цій стадії відбувається поступове налагодження прямого спілкування між сторонами, її етапами є пояснення сторін, а також виклад кожною зі сторін своєї позиції у спорі, з'ясування причин виникнення спору та мотивації сторін у спорі, уточнення позицій сторін, поділ загальної суті спору на окремі складові, підсумок;

3) середню стадію – передбачає спільний пошук шляхів вирішення спору, етапність цієї стадії полягає у визначенні першочергових питань, з'ясуванні невиявлених інтересів сторін,

визначенні спільних засад та інтересів сторін у спорі, обговоренні й пошуку взаємоприйнятних способів вирішення спору, пошуку консенсусу. Це стадія, протягом якої відбувається «мозкова атака», під час якої сторони висловлюють та записують протягом відведеного медіатором часу будь-які ідеї, навіть, на перший погляд, неймовірні, які мають відношення до їх проблеми, після генерування варіантів рішень здійснюється сторонами їх групування у відповідності до тем та груп інтересів;

4) заключну – складання угоди, яка готується виключно сторонами, містить взаємні поступки та після її остаточного формулювання перевіряється на допустимість й можливість виконання та справедливості, підписується сторонами [17, с. 43].

Висновки. Проаналізувавши європейський досвід закріплення та використання процедури медіації як альтернативного способу вирішення спорів у багатьох сферах суспільних відносин, у тому числі й у сфері інтелектуальної власності, вважаємо, що прийнятий найближчим часом Закон України «Про медіацію» сприятиме ефективному поширенню в суспільстві культури мирного врегулювання спорів, дасть змогу медіації бути кращою альтернативою судовому процесу. Проте, щоб даний інститут мав належне функціонування в Україні, необхідним є підготовка відповідних фахівців, які володітимуть не лише професійними знаннями, але й психологічними навичками для вирішення спору.

Окремо потрібно звернути увагу на питання підвищення правової грамотності майбутніх медіаторів та організувати відповідні компанії в ЗМІ, соціальних мережах, які донесуть інформацію до громадян про даний інститут, його переваги та особливості застосування.

Література

1. Кронда О. Ю. Медіація в інтелектуальному праві / О. Ю. Кронда // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 1. – С. 89-90.

2. Бесемер Х. Медіація. Посредничество в конфликтах / перевод с нем. Н. В. Маловой. – Калуга: Духовное познание, 2004. – 176 с.

3. *Bobrowicz M.* Mediacje gospodarsze – jak mediowazh iprzekonywazh / M. Bobrowicz. – Warszawa, 2004. – S. 13-14.

4. *Великий* тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпін': ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.

5. *Поліщук М. Я.* Поняття медіації як альтернативного методу вирішення спорів / М. Я. Поліщук // *Держава і право.* – Вип. 65. – С. 134-139.

6. *Про затвердження Положення про надання безоплатної первинної правової допомоги в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України: наказ Адміністрації державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 04.05.2016 № 320* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0753-16>.

7. *Про медіацію: Проект Закону України від 17.12.2015 № 3665* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54558.

8. *Курс цивільного процесу: підруч.* / [В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.]; за ред. В. В. Комарова. – Х.: Право, 2011. – 1352 с.

9. *Шереметьева А. К.* Медиация как гражданско-правовой способ урегулирования конфликтов в сфере интеллектуальной собственности / А. К. Шереметьева, Н. А. Нижанковская // *Ученые заметки ТОГУ.* – 2013. – № 4. – Т. 4. – С. 1162-1168.

10. *Демченко С. Ф.* Медіація та додержання публічного порядку як складові функціонування модельних господарських судів / С. Ф. Демченко // *Вісник господарського судочинства.* – 2009. – № 5. – С. 48.

11. *Медіація в державах Європейського Союзу* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainepravo.com/international_law/european_union_law/mediatsiya-v-derzhavakh-evropeyskogo-soyuzu/.

12. *Мазаракі Н.* Медіація в Україні: проблеми теорії та практики / Н. Мазаракі // *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* – 2016. – № 1. – С. 92-100.

13. *Медіація* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%>.

14. *Інтернет та права людини: конспект лекцій для навчального курсу* / А. Кориневич [та ін]. – К., 2016. – 372 с.

15. *Ульянова Г. О.* Актуальні питання запровадження медіації у сфері інтелектуальної власності / Г. О. Ульянова // *Південноукраїнський правничий часопис.* – 2010. – № 3. – С. 66-68.

16. *Василенко І.* Перспективи застосування медіації у захисті права інтелектуальної власності / І. Василенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://humanrights.unian.ua/403458-perspektivi-zastosuvannya-mediatsiji-u-zahisti-prav-intelektualnojivlasnosti.html>.

17. *Череватюк В. Б.* Медіативна процедура вирішення спорів: теоретичні і практичні аспекти / В. Б. Череватюк, К. Л. Сірук // *Юридичний вісник «Повітряне та космічне право».* – 2015. – 2 (35). – С. 41-46.

References

1. *Kronda O. Ju.* Mediacija v intelektual'nomu pravi / O. Ju. Kronda // *Porivnjal'no-analitychne pravo.* – 2014. – № 1. – S. 89-90.

2. *Besemer H.* Medyacyja. Posrednychestvo v konflikтах / perevod s nem. N. V. Malovoj. – Kaluga: Duhovnoe poznanje, 2004. – 176 s.

3. *Bobrowicz M.* Mediacje gospodarsze – jak mediowazh iprzekonywazh / M. Bobrowicz. – Warszawa, 2004. – S. 13-14.

4. *Великий* тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпін': ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.

5. *Поліщук М. Я.* Поняття медіації як альтернативного методу вирішення спорів / М. Я. Поліщук // *Держава і право.* – Вип. 65. – С. 134-139.

6. *Про затвердження Положення про надання безоплатної первинної правової допомоги в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України: наказ Адміністрації державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 04.05.2016 № 320* [Електронний ресурс]. – Режим

dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0753-16>.

7. *Pro mediaciju*: Proekt Zakonu Ukrainy vid 17.12.2015 № 3665 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54558.

8. *Kurs* cyvil'nogo procesu: pidruch. / [V. V. Komarov, V. A. Bigun, V. V. Barankova ta in.]; za red. V. V. Komarova. – H.: Pravo, 2011. – 1352 s.

9. *Sheremet'eva A. K.* Mediacija kak grazhdansko-pravovoj sposob uregulirovanija konfliktov v sfere intelektual'noj sobstvennosti / A. K. Sheremet'eva, N. A. Nyzhankovskaja // *Uchenye zametki TOGU*. – 2013. – № 4. – T. 4. – S. 1162-1168.

10. *Demchenko S. F.* Mediacija ta doderzhannja publichnogo porjadku jak skladovi funkcionuvannja model'nyh gospodars'kyh sudiv / S. F. Demchenko // *Visnyk gospodars'kogo sudochynstva*. – 2009. – № 5. – S. 48.

11. *Mediacija v derzhavah Jevropejs'kogo Sojuzu* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://ukrainepravo.com/international_law/european_union_law/mediatsiya-v-derzhavakh-evropejskogo-soyuzu/.

12. *Mazaraki N.* Mediacija v Ukraini: problemy teorii' ta praktyky / N. Mazaraki // *Zovnishnja torgivlja: ekonomika, finansy, pravo*. – 2016. – № 1. – S. 92-100.

13. *Medyacyja* [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%>.

14. *Internet ta prava ljudyny: konspekt lekcij dlja navchal'nogo kursu* / A. Korynevych [ta in]. – K., 2016. – 372 s.

15. *Ul'janova G. O.* Aktual'ni pytannja zaprovadzhennja mediicii' u sferi intelektual'noi' vlasnosti / G. O. Ul'janova // *Pivdenoukrai'ns'kyj pravnychyj chasopys*. – 2010. – № 3. – S. 66-68.

16. *Vasylenko I.* Perspektyvy zastosuvannja mediicii' u zahysti prava intelektual'noi' vlasnosti [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://human-rights.unian.ua/403458-perspektivi-zastosuvannya-mediatsiji-u-zahysti-prav-intelektualnoji-vlasnosti.html>.

17. *Cherevatjuk V. B.* Mediatyvna procedura vyrishennja sporiv: teoretychni i praktychni aspekty / V. B. Cherevatjuk, K. L. Siruk // *Jurydychnyj visnyk «Povitrijane ta kosmichne pravo»*. – 2015. – 2 (35). – S. 41-46.